

BLM3042 SEMİNER ve MESLEK ETİĞİ DERS NOTLARI

BÖLÜM 5

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA

Kaynaklar:

- Dr. Bakiye KILIÇ TOPUZ'un Ian Moffatt vd.'nin Measuring and Modeling Sustainable Development (CRC Press, 2001) adlı kitabından hazırladığı sunum. URL: https://personel.omu.edu.tr/docs/ders_dokumanlari/868_80261_345.ppt
Son ziyaret: 22.08.2019
- Prof.Dr. Emine OLHAN'ın Ankara Ü. Açık Ders Malzemeleri altında yayınladığı ZTE318 Çevresel Tarım Politikası ders notları.
URL: <https://acikders.ankara.edu.tr/mod/resource/view.php?id=11391>
Son ziyaret: 22.08.2019
- Dr.Öğr.Üyesi Nurdan Kuşat, "Sürdürülebilir İşletmeler için Kurumsal Sürdürülebilirlik ve İçsel Unsurları", Afyon Kocatepe Üniv., İİBF Dergisi 14:2, 2012

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA

BU BÖLÜMÜN KONU BAŞLIKLARI

- Genel Bilgi
- Tanımlar
- İlkeler
- Öz eleştiri

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA

GENEL BİLGİ

- ❖ Sürdürülebilir kalkınma kavramı, insan faaliyetlerinin çevre üzerindeki olumsuz etkisinden gelişmiştir
- ❖ Konu ile ilgili literatür daha eski olmakla birlikte (70'ler), sürdürülebilir kalkınmayla alakalı uluslararası çerçeve 1992'de kurulmuştur*:
  - Haziran 1992'de, Rio de Janeiro'da tertiplenen BM Çevre ve Kalkınma Konferansı, ulusların çevreye duyarlı yönetim şekilleri benimsemelerine yönelik bir dizi ilkenin kabulü açısından önemli bir adım olmuştur.
  - Bu çerçevede, başta bir eylem planı olan Gündem 21'in yanısıra, Rio Bildirisi ile Orman İlkeleri de kabul edilmiştir.
  - Konferans sırasında, BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ile BM Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi de imzaya açılmıştır.
  - Rio Konferansı'nda alınan kararlar doğrultusunda hazırlanan BM Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi ise, 1994 yılında imzaya açılmıştır.

* <http://www.mfa.gov.tr/surdurulebilir-kalkinma.tr.mfa>

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) Birleşmiş Milletler üyesi ülkeler tarafından 2030 sonuna kadar ulaşılması amaçlanan hedefleri içeren bir çağrıdır.

Tüm dünyada

- Açlık ve yoksulluğa son vermek,
- İklim değişikliği ile mücadele etmek,
- Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak,
- Nitelikli eğitimi,
- Sorumlu üretim ve tüketimi yaygınlaştırmak

gibi 17 ana başlıktan oluşan sosyal, kültürel ve ekolojik meselelerin çözümüne odaklanır.

Ocak 2016'da yürürlüğe girmiştir.

Amaç 1: Yoksulluğa Son

Yoksulluğun tüm biçimlerini her yerde sona erdirmek.

Dünya genelinde 800 milyondan fazla insan günde 1,25 ABD dolarından daha az gelire geçinmeye çalıştığı; birçoğunun yeterli gıda, temiz içme suyu ve sıhhi koşullara erişimi bulunmadığından hareketle sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, yoksulluğun her biçimi ve boyutunu ortadan kaldırmayı hedefler.

Amaç 2: Açlığa Son

Yeryüzünde açlığı bitirmek, gıda güvenliğine ve iyi beslenmeye ulaşmak ve sürdürülebilir tarımı desteklemek.

Başta çocuklar olmak üzere tüm insanların yıl boyunca yeterli besine sahip olmasını hedefler. Küçük çiftçilerin desteklenmesi, arazi, teknoloji ve piyasalara eşit erişimlerini destekleyen sürdürülebilir tarım uygulamalarının teşvik edilmesini kapsar.

3 SAĞLIK VE KALİTELİ YAŞAM

Amaç 3: Sağlık ve Kaliteli Yaşam

Sağlıklı ve kaliteli yaşamı her yaşta güvence altına almak.

AIDS, verem, sıtma ve diğer bulaşıcı hastalık salgınlarını 2030 yılına kadar ortadan kaldırmaya yönelik bir taahhüttür. Herkesin genel sağlık hizmeti, güvenli ve erişilebilir ilaç ve aşıya kavuşmasını sağlamak.

Amaç 4: Nitelikli Eğitim

Herkes için kapsayıcı ve eşitlikçi nitelikli eğitim sağlanması ve ömür boyu eğitim fırsatlarının teşvik edilmesine yönelik küresel amaçtır.

2030 yılına kadar tüm kız ve erkek çocuklarının ücretsiz ilköğretim ve ortaöğretimi tamamlamasını sağlamak. Ayrıca, uygun maliyetli mesleki eğitime eşit erişimi sağlamak, toplumsal cinsiyet ve varlık eşitsizliklerini ortadan kaldırmak, nitelikli yükseköğretime herkesin erişmesini sağlamak.

Amaç 5: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak ve tüm kadınlar ile kız çocuklarını güçlendirmek.

Bazı bölgelerde kadınlar hala işte eşit erişime sahip değiller. Cinsel şiddet ve istismar, ücretsiz bakım ve ev işlerinin eşitsiz bölüşümü ve kamu görevlerinde ayrımcılık büyük engel teşkil etmektedir.

Amaç 6: Temiz Su ve Sanitasyon

Herkes için erişilebilir su ve atık su hizmetlerini ve sürdürülebilir su yönetimini güvence altına almak.

2030 yılına kadar herkesin güvenli ve erişilebilir içme suyuna kavuşmasını sağlamak için altyapıya yatırım yapmak, sıhhi tesisleri inşa etmek ve her düzeyde hijyeni teşvik etmek.

Amaç 7: Erişilebilir ve Temiz Enerji

Herkes için karşılanabilir, güvenilir, sürdürülebilir ve modern enerjiye erişimi sağlamak.

2030 yılına kadar erişilebilir enerjiye herkesin kavuşmasını sağlamak için güneş, rüzgar ve termal gibi temiz enerji kaynaklarına yatırım yapmak, gelişmekte olan ülkelerin tümünde temiz enerji sağlayacak altyapının genişletilmesi ve teknolojinin yükseltilmesi, hem büyümeyi teşvik edebilecek hem de çevreye katkıda bulunabilmek.

Amaç 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme

İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemeyi kapsar.

İnsan onuruna yakışır iş, herkesin üretken, adil bir ücret aldığı, iş yeri güvenliğinin sağlandığı, aileler için sosyal koruma imkanının bulunduğu, insanların daha fazla kişisel gelişim ve sosyal entegrasyon beklediği iş fırsatlarını hazırlamak.

Amaç 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı

Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek.

Bilgi ve birikime eşit erişimi sağlamak, yenilik ve girişimciliği geliştirme, dijital eşitsizliği gidermek. Sürdürülebilir endüstrilerin desteklenmesi, çevre dostu teknolojilerin geliştirilmesi, bilgi ve birikime herkesin eşit erişimini sağlama, bilimsel araştırma ve yeniliğe yatırım yapılması, bu eylemlerin toplumsal cinsiyet boyutunun planlanması ve bu önceliklerin inşaat, sanayi ve finansmanın her alanında dikkate alınması.

Amaç 10: Eşitsizliklerin Azaltılması

Ülkeler içinde ve arasında eşitsizlikleri azaltmak.

Mali piyasalar ve kurumların düzenlenmesi ve izlenmesini iyileştirmek, kalkınma yardımları ve doğrudan yabancı yatırımları en çok ihtiyaç duyulan bölgelere yönlendirmek, insanların güven içinde göç ve hareket etmesini sağlamak.

Amaç 11: Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar

Şehirleri ve insan yerleşimlerini kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir kılmak.

Kentleri güvenli ve sürdürülebilir kılmak, güvenli ve erişilebilir konut sağlamak, gecekonduları dönüştürmek, toplu taşımacılığa yatırım yapmak, kamusal yeşil alanlar yaratmak, kentsel planlama ve yönetimi hem katılımcı hem de kapsayıcı olacak şekilde iyileştirmek.

12 SORUMLU ÜRETİM VE TÜKETİM

Amaç 12: Sorumlu Üretim ve Tüketim

Ekonomik büyüme ve sürdürülebilir kalkınmayı başarmak için, malları ve kaynakları üretme ve tüketme biçimlerimizi değiştirmek suretiyle ekolojik ayak izimizi azaltmak.

Ortak doğal kaynaklarımızın verimli yönetimi, zehirli atık ve kirleticileri bertaraf etme biçimimiz, işletmeler ve tüketicileri geri dönüşürme ve atıkları azaltmaya teşvik etmek.

Amaç 13: İklim Eylemi

İklim değişikliği ve etkileri ile mücadele için acilen eyleme geçmeyi ifade eder.

İklim değişikliğinin etkisi sıcaklıklardaki artıştan ibaret değildir. [Kuraklık](#), [seller](#), şiddetli [kasırgalar](#) gibi aşırı hava olaylarının sıklığı ve etkisinde artış, okyanus ve deniz suyu seviyelerinde yükselme, okyanusların asit oranlarında artış, buzulların erimesi gibi etkenler sonucunda bitkiler, hayvanlar ve ekosistemlerin yanı sıra insan toplulukları da ciddi risk altındadır.

Amaç 14: Sudaki Yaşam

Okyanusları, denizleri ve deniz kaynaklarını korumak ve sürdürülebilir kullanmak.

Deniz ve kıyı ekosistemlerini sürdürülebilir biçimde yönetme, kirlenmeden koruma ve okyanus asitlenmesinin etkilerini azaltmak. [Uluslararası hukuk](#) vasıtasıyla korumanın ve okyanus temelli kaynakların sürdürülebilir kullanımının artırılması, okyanuslarımızın karşı karşıya olduğu sorunların bazılarının hafifletilmesine katkı sağlamak.

15 KARASAL YAŞAM

Amaç 15: Karasal Yaşam

Karasal ekosistemleri korumak, iyileştirmek ve sürdürülebilir kullanımını desteklemek, sürdürülebilir orman yönetimini sağlamak, çölleşme ile mücadele etmek, arazi bozunumunu durdurmak ve tersine çevirmek, biyolojik çeşitlilik kaybını engellemek.

16 BARIŞ, ADALET VE GÜÇLÜ KURUMLAR

Amaç 16: Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar

Sürdürülebilir kalkınma için barışçıl ve kapsayıcı toplumlar tesis etmek, herkes için adalete erişimi sağlamak ve her düzeyde etkili, hesap verebilir ve kapsayıcı kurumlar oluşturmak anlamına gelir.

Şiddetin her biçimini önemli ölçüde azaltmayı, çatışma ve güvensizliğe kalıcı çözümler bulmak için hükûmetler ve toplumlar ile birlikte çalışmayı hedeflemek.

17 AMAÇLAR İÇİN ORTAKLIKLAR

Amaç 17: Amaçlar için Ortaklıklar

Uygulama araçlarını güçlendirmek ve sürdürülebilir kalkınma için küresel ortaklığı canlandırmak.

Dünyamız, günümüzde tüm zamanlardan daha fazla birbiriyle bağlantılı hale gelmiştir. Teknoloji ve bilgi birikimine erişimin artırılması, fikirleri paylaşma ve yeniliği desteklemede önemli bir yöntemdir. Gelişmekte olan ülkelerin borçlarını yönetmelerine yardım edecek politikaların koordine edilmesi ve en az gelişmiş ülkelere yatırımların teşvik edilmesi, sürdürülebilir büyüme ve kalkınmanın başarılmasında hayati önem taşımaktadır.

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA

1. ETİK İLKELER

❖ Etik ilkeler, Aristotle'nin Etikleri olarak yüzyıllar önce bildirilmiştir.

Ayrıntılar: Melike Molacı, "Aristoteles'in Etik Görüşü", Medeniyet ve Toplum dergisi, 2:1, Bahar 2018.
<https://dergipark.org.tr/download/article-file/591093> Son ziyaret: 27.08.2019

- Bu etik endekslenerek sürdürülebilir kalkınma faaliyetlerini yönetmek için bir dizi yeni ilke tanımlanabilir.
  - Çeşitli uluslararası konferanslarda bu yol izlenmiştir.
- Bazı tanımlı ilkeler:
- **İhtiyatlılık:** Yenilenebilir kaynaklar (tarımsal bitkiler, ormanlar ve balıklar) zararlı sonuçları olmadan kullanımı
    - İnsan atıklarının/zararlı etkilerinin miktarı, çevrenin özümleme/iyileştirme kapasitesini aşmamalıdır
  - **Tarafsızlık:** Etik olan, küresel kaynaklara erişimin adil bölümlenmesi.
  - **Yakınlık:** Çevre problemlerimizi ihraç etmek yerine yerel çevremizi düzeltmek için girişimde bulunmak.

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA

2. EKONOMİK İLKELER

- ❖ Ekonomi ve ekolojiyi birleştirmeye ihtiyacımız vardır.
  - Klasik iktisat genellikle, refah açısından fayda maksimizasyonunu inceler ancak ekolojiyi (çevre bilimi) ve sürdürülebilirliği incelemez.
  - Ekolojik ve ekonomik endişelerin dengelenmesine yönelik bütünleşmiş yaklaşımların farklı çeşitleri önerilmiştir, ancak aralarında büyük farklılıklar vardır ve sadece ekol/düşünce okulu düzeyindedirler ya da küçük ölçekte uygulanabilmişlerdir.
    - Ör: "Kirlenen öder" prensibi ve ülkemizde plastik poşetlerin ücretlendirilmesi uygulaması

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA

3. SOSYAL İLKELER

- Sürdürülebilir kalkınma tartışmasında tekrarlayan konulardan biri, zengin ve fakir ülkeler arasındaki büyüyen eşitsizlik ve farktır.
- Sürdürülebilir kalkınmada çözüm için sosyal adaletsizliğin de ele alınması gerektiğini pek çok yazar öne sürer.

4. EKOLOJİK İLKELER

- Çevrebilimciler ve Ekolojik ekonomistler yenilenebilir ve yenilenemeyen kaynakların garanti altına alınmasıyla ilgilenmektedirler.
  - Ekonomi ve ekolojiyi birleştirmeye çalışmak karmaşık bir iştir.

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA

NEDEN BAŞARAMADIK?

- ❖ Çevre, ulusal düzeyde devlet politikaları tarafından yönlendirilen ve bazı uluslararası anlaşmalarla da karşı karşıya olan bir alandır.
- ❖ Uluslararası politikalar anlaşmalarla oluşturulmuş uluslararası örgütlerce belirlenir. Uluslararası örgütlerin işlevi, üye devletlerin yerine geçmeden, belirli konularda onların arasında işbirliği sağlamaktır. Uluslararası örgütlere bir yetki devri söz konusu olmadığından, bu örgütlere üye olan devletler bu işbirliği kapsamında politikalarını yönlendirip yönlendirmemeye kendi ulusal "çıkarlarını" göz önüne alarak karar verirler.

Bu yansı ders notlarının düzeni için boş bırakılmıştır.